

технічної підготовленості. Крім того, відсутність чітких практичних рекомендацій по визначенню результату спортивної діяльності гімнасток створює ситуацію, коли тренер не в змозі виявити пробіли в підготовці гімнасток, зробити вибір між рівними по своїм фізичним і технічним даним спортсменками.

В зв'язі з цим, нами було проведено дослідження по розробченій програмі з метою вивчення ступеня її впливу на оволодіння в совершенствование техніки вправ з предметами, розвиток двигательних якостей і підвищення надійності змагальної діяльності. Також розглядалась міра взаємозв'язку між технічною, фізичною підготовкою і спортивним результатом.

Програма експерименту передбачала методики по совершенствованию фізичної підготовки, вихованню двигательних якостей, набуття гімнастками знань, умінь і навичок по психотренуванню і саморегуляції свого психічного стану на навчально-тренувальних заняттях і в змаганнях, а також педагогічні заходи в міжтренувальний час.

Дані експерименту показали, що в експериментальній групі приріст результатів тестування технічної і фізичної підготовленості статистично достовірно перевищує приріст показників контрольної групи. Встановлено кореляційну взаємозв'язок між технічною, фізичною підготовкою і надійністю спортивних результатів.

В експериментальній групі кінцево дослідження рівень надійності гімнасток визначався як середній і високий, а в контрольній у 30% гімнасток залишався низьким.

Ефективність педагогічного експерименту 1 рік 2 місяці, експериментальна група (13 осіб) і контрольна група (13 осіб) порівнялися з урахуванням участі гімнасток в попередніх змаганнях і їх результату.

TO THE QUESTION OF RAISING RELIABILITY OF COMPETITIVE ACTIVITY IN CALISTHENICS

MARGARITA SAVCHENKO

Taganrog State University of Radioengineering

On the base of the correlational analysis, the gymnastics specific moving qualities were investigated, i.e. the level of their development is closely connected with reliability of competitive activity. The components of technical preparedness, which mostly influenced the possibility of gaining success in modern calisthenics were determined.

The ability to determine the factor of the sport activity was revealed, which is necessary for predicting gymnasts' potential availability and raising the efficiency of the training process.

ВПЛИВ ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СПОРТИВНІЙ КОМАНДІ

ЮЛІЯ САВЧЕНКО

Національний університет фізичного виховання і спорту України

На групово-психологічний клімат істотно впливає такий феномен як взаємодія в спортивній команді.

В ігрових командних видах спорту існують різні типи організаторів: офіційне керівництво – тренер та капітан команди, а також неофіційне керівництво – лідер команди, лідер ігрової ланки (ігровий лідер), якого часто називають «диспетчер» команди (ланки). Офіційне керівництво і лідерство є однією з форм керування колективом для досягнення максимального ефекту щодо вирішення поставленого завдання.

Насамперед соціально-психологічний клімат визначається організацією. Організаційна діяльність містить у собі сукупність факторів, що визначають більш оптимальніше і раціональніше використання можливостей людей у здійсненні спільної діяльності.

Одним із прийнятих у психології показників успішності керівництва є рівень сприятливості соціально-психологічного клімату в спортивному колективі [6].

Під час обговорення типології поведінки тренера неминуче виникає проблема стилю керівництва спортивним колективом. Коротко охарактеризуємо різні стилі керівництва.

Авторитарне керівництво ґрунтується на майже не обмеженому авторитеті тренера. Члени команди є виконавцями задумів тренера, строго дотримуються принципів, планів і програм роботи, які складені ним. Свої вимоги тренер виражає як правило, у формі категоричних інструкцій і вказівок.

Демократичне керівництво. Цей тип керівництва доповнюється співробітництвом. Тренер залишає за собою право керівника, але тренувальний процес здійснюється не в одному напрямі, а характеризується взаємною ініціативою. Тренер є «першим серед рівних».

Ліберальне керівництво. Ця модель, як правило, не застосовується в спорті вищих досягнень. Що ж стосується масових форм фізичної культури, то тут, навпаки, цей стиль найпридатніший. Заняття спортом з метою відновлення своїх сил вимагає максимальної концентрації індивідуальної волі, і керівник при цьому є лише умовним організатором діяльності [3, 6].

Тренер повинен виразно уявляти собі, де знаходиться межа між демократичним і ліберальним стилями керівництва, оскільки на виведення групи з анархічного (ліберального) стану нерідко доводиться затрачати багато сил і часу.

Лідером у спортивній команді стає той, хто добре розуміє завдання, що постають перед командою в даному відповідальному змаганні, бачить шлях їх вирішення і діє на вищому рівні в порівнянні з іншими гравцями.

Лідерство в спортивних групах і колективах варто розглядати як соціально необхідний природний процес самоврядування та координації взаємодій і взаємин між спортсменами в зв'язку з цілями і завданнями діяльності. Лідер як суб'єкт лідерського процесу впливає на «відомих», «відомі» ж чи приймають, чи відкидають ці впливи.

У ролі лідера спортивної команди, як показує практика, виступає, як правило найавторитетніший, найдосвідченіший спортсмен. Проте, трапляються команди, що мають у ролі лідера не найавторитетніших і найдосвідченіших гравців. У спорті вищих досягнень лідером є майже завжди один із найсильніших спортсменів команди.

Дослідження показують, що існують дві основні лідерські ролі:

- роль інструментального, чи ділового лідера, дії якого спрямовані переважно на вирішення поставленого перед командою завдання;

- роль експресивного чи емоційного лідера, чії дії орієнтовані переважно на міжособистісні відносини.

Можливі випадки, коли обидві ці ролі виконуються тим самим членом команди. У спортивно-ігрових командах у вищій лізі виявлена тенденція до універсалізації лідерських ролей. У більшості таких команд ролі ділового й емоційного лідера виконував один гравець [4].

Тип лідера варто розглядати як форму прояву даного феномена. Типологія лідерів повинна включати загальне, істотне у феномені лідерства.

Було виокремлено такі типи лідерів:

- за стилем керівництва «відомими» - лідери авторитарні (не допускають ніяких заперечень, відступів від зроблених ними вказівок), демократичні і ліберальні;
- за широтою керівництва – лідери універсальні (здатні керувати у всіх різноманітних умовах діяльності і протягом усього процесу) і ситуаційні (приймають на себе роль лідерів лише в особливих обставинах);
- за характером психологічного впливу на «відомих» - лідери-натхненники (здатні розбудити у «відомих» внутрішні духовні сили і здібності) і оперативники (орієнтують «відомих» на точне виконання визначених технічних дій і робочих операцій) [5].

Таким чином, вивчення керівництва та лідерства в аспекті міжособистісної комунікації дозволить виявити напрями впливу тренера на соціально-психологічний клімат команди.

Декларуються загальновідомі, прописні істини, які розглядалися ще у дослідженнях Г.М.Гагаєвої (50-60-ті рр. ХХ ст.) [1, 2].

ЛІТЕРАТУРА

- Гагаєва Г.М. Психология футбола. – Москва: Физкультура и спорт, 1969. – 127 с.
- Гагаєва Г.М. Психологическая характеристика футбола // Психология спорта. – Москва: Физкультура и спорт, 1959. – С.45-73.
- Коваленко В.Г. Метод. розробки на тему: «Соціально-психологічний клімат і проблема конфліктів у колективі». – М.: 1988. – 84 с.
- Колчанский Я.Л. Психология взаимоотношений в малых группах. - Минск, Белорусские Системс, 2001. - 430 с.
- Колчанский Я.Л. Психология межличностных отношений. - К.: Изд-во «Льбидь» при Киев. ун-те, 1990. - 192 с.
- Колчанский Я.Л. Социально-психологические основы управления спортивной командой. – Смоленск: СГИФК, 1987. – 81 с.

THE PHENOMENA OF THE GROUP INTERACTION OF THE SPORT TEAM

JULIA SAVCHENKO

National University of Physical Education and Sport of Ukraine

Group communication of athletes is one of the most important psychological phenomena of the sport team. It is formed under the influence of the coach and leaders of the team.